

ע"פ 8207/19 - שמעון אליהו נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פליליים

ע"פ 8207/19

לפני:
כבוד המשנה לנשיאה ח' מלצר
כבוד השופט נ' סולברג
כבוד השופט ג' קרא

המערער: שמעון אליהו

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערעור על גזר הדין של בית המשפט המחוזי בנצרת
מיום 7.11.2019 בת"פ 14380-06-17 שניתן על ידי
כבוד השופט ח' סבאג

תאריך הישיבה: כ"ו בסיון התש"פ (18.6.2020)

בשם המערער: עו"ד בועז קניג

בשם המשיבה: עו"ד אפרת גולדשטיין-רוזן

בשם שירות המבחן: גב' ברכה וייס

פסק-דין

השופט נ' סולברג:

1. ערעור על גזר הדין של בית המשפט המחוזי בנצרת מיום 7.11.2019, בת"פ 14380-06-17 (השופט ח' סבאג), בגדרו נגזרו על המערער, שמעון אליהו, 18 חודשי מאסר בפועל ו-10 חודשי מאסר על-תנאי. כמו כן, חויב המערער בתשלום קנס כספי בסך של 6,000 ₪.

עמוד 1

עיקרי כתב האישום המתוקן

2. אושרי בבאייב (להלן: הסוכן), שימש סוכן משטרת צורף ביצוע שתי עסקאות הנשק שבכתב האישום. ביום 17.1.2017, פגש הסוכן את אליהו, ואמר לו כי עבריינים ירו על אחיו ולפיכך הוא זקוק לכלי נשק. אליהו הציע לסוכן כי יקשר בינו לבין חמזה מוראד, נאשם מספר 1 בכתב האישום, לצורך רכישת כלי נשק. הסוכן קיבל את ההצעה, ואליהו התקשר למוראד וקבע להיפגש עמו בביתו, יחד עם הסוכן. השניים עלו על משאיתו של אליהו, ונסעו לביתו של מוראד. בהגיעם לבית, התמקח אליהו עם מוראד על מחיר האקדח שימכור לסוכן, ולבסוף סוכם כי האקדח ימכר תמורת סך של 7,000 ₪; הסוכן שילם את התמורה וקיבל את האקדח.

3. ביום 30.1.2017, התקשר אליהו לסוכן וביקש להיפגש עימו. בפגישה מסר אליהו לסוכן, כי ברשות מוראד כלי נשק המוצע למכירה תמורת סך של 14,000 ₪. הסוכן ביקש מאליהו לקבוע פגישה עם מוראד, על מנת לעמוד על טיב כלי הנשק. בפגישה, הציג מוראד תמונה של תת-מקלע מאולתר מסוג 'קרלו', אך הסוכן טען שהמחיר המבוקש עבורו גבוה מדי. בתגובה השיב מוראד, כי יבדוק אפשרות להפחתה במחיר. ביום 6.2.2017, התקשר מוראד לאליהו, ועדכן אותו כי ברשותו שני רובי 'קרלו' למכירה: האחד, שייך לשכנו, ומוצע למכירה תמורת 10,000 ₪; השני, שייך לתושב ואדי ערה, ומוצע למכירה תמורת 8,000 ₪. מוראד מסר לאליהו, כי אם הסוכן מעוניין לרכוש את כלי הנשק השני, עליו למסור למוראד את התשלום, והוא יביא עבורו את כלי הנשק מוואדי ערה. באותו יום נפגש אליהו עם הסוכן, ואמר לו את דברי מוראד. הסוכן השיב, כי הוא חפץ אמנם בקניית כלי הנשק השני, אך אינו מסכים לדרישה בדבר העברת התשלום מראש. אליהו הציע, כי ישלם למוראד 8,000 ₪, ואם כלי הנשק השני לא ימצא חן בעיני הסוכן, יוסיף הלה 2,000 ₪ וירכוש את כלי הנשק הראשון. הסוכן הסכים להצעה, ובשעות הערב הגיע מוראד לפגישה עם אליהו והסוכן. הסוכן שילם למוראד 8,000 ₪, ומוראד ביקש כי ימתין יום או יומיים לקבלת הנשק. הסוכן סירב לחכות, ומשכך החזיר לו מוראד את הכסף. השנים סיכמו, כי הסוכן יגיע לביתו של מוראד על מנת לרכוש את כלי הנשק השני. בהמשך הערב, נפגשו השניים שוב, מוראד מסר לסוכן את כלי הנשק השני ביחד עם מחסנית תואמת, ובתמורה קיבל 10,000 ₪.

4. ביום 23.10.2018 הרשיע בית המשפט המחוזי את אליהו, על-פי הודאתו, בעבירה של סיוע לעסקה אחרת בנשק (שני מקרים), לפי סעיף 144(ב2) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: החוק), בתוספת סעיף 32 לחוק, וזאת במסגרת הסדר טיעון שלא כלל הסכמה לעניין העונש. יצוין, כי מוראד הורשע גם הוא במסגרת אותו הסדר טיעון, דינו נגזר יחד עם דינו של אליהו, ואולם הערעור שהגיש, נדון בנפרד.

עיקרי גזר הדין של בית המשפט המחוזי

5. לאחר סקירת שני האישומים, עמד בית המשפט המחוזי על תסקירי שירות המבחן. אליהו, כבן 34, תושב טבריה, נשוי, אב לשתי בנות, נעדר עבר פלילי. הוא שירת בצבא כנהג, נשאר לשנת קבע כאחראי נהגים, ועודנו משרת בשירות מילואים פעיל. מזה כתשע שנים, מחזיק אליהו בעסק עצמאי לגרירה, ומצבו הכלכלי עובר למעצרו, היה טוב מאוד. אשר לעבירות המתוארות, ביטא אליהו צער וחרטה על התנהגותו, והדגיש כי הוא ומוראד לא קיבלו רווח כספי מהעסקאות. שירות המבחן ציין, כי אליהו לקח אחריות חלקית על ביצוע העבירות, כי הצליח להתבונן באופן ראשוני במניעים לביצוען, וכי ביטא מוטיבציה להשתלם בהליך טיפולי. שירות המבחן התרשם, כי אליהו מנהל בדרך כלל אורח חיים נורמטיבי, כולל עבודה סדירה ויחסים תקינים עם בני משפחתו. יחד עם זאת, נוטה אליהו להיגרר אחרי סביבתו ולרצות אחרים, גם כשמדובר בהתנהגות שולית; לאליהו קושי בשליטה על דחפיו; והוא פועל מתוך תמריץ רגעי וללא חשיבה מעמיקה על תוצאות מעשיו. בתסקיר נמסר, כי אליהו מטופל במרכז 'החלמה אחרת', ועל-פי דיווח של העוסי"ת המטפלת בו, הוא משתתף בטיפול קבוצתי ופרטני, ונוטל תרופות נוגדות דיכאון. בתסקיר משלים נמסר כי קיימת תחזית

חיובית לשיקום במסגרת שירות המבחן, ולפיכך המליץ שירות המבחן להטיל על אליהו צו של"צ בהיקף של 400 שעות, לצד צו מבחן למשך שנה וחצי. מטעמו של אליהו, הוגשה חוות דעת שנערכה בידי ד"ר ארטאשזפשיניאן – מומחה לפסיכיאטריה. בחוות הדעת נקבע, כי אליהו סובל מהפרעות נפשיות אשר החמירו עם מעצרו, וכי כניסתו למאסר עלולה להביא להחמרה נוספת במצבו הנפשי. עוד נקבע, כי אליהו זקוק למעקב פסיכיאטרי, ולהמשך טיפול רגשי ופסיכיאטרי.

6. מכאן, פנה בית המשפט המחוזי לגזור את עונשו של אליהו. בית המשפט קבע, כי מעשיו של אליהו פגעו בערכים המוגנים של שלום הציבור ובטחונו, הגנה על חיי אדם, ושמירת הסדר הציבורי. לאחר מכן, סקר בית המשפט המחוזי את מדיניות הענישה הנהוגה במקרים דומים. על רקע האמור, ובהתחשב בנסיבות ביצוע העבירות ובתוצאות שעלולות היו להיגרם כתוצאה מהן, העמיד בית המשפט המחוזי את מתחם העונש ההולם על 15-30 חודשי מאסר בפועל. אשר לגזירת העונש המתאים, בית המשפט זקף לזכותו של אליהו את הירתמותו להליך הטיפולי, את הודאתו בביצוע העבירות, ואת היותו נטול עבר פלילי. לפיכך, העמיד בית המשפט המחוזי את עונשו קרוב לתחתית מתחם העונש – 18 חודשי מאסר בפועל, לצד עונשים נלווים. בית המשפט ציין, כי הוא ער למצבו הרפואי של אליהו, ולהערכת הפסיכיאטר כי מאסרו עלול להביא להידרדרות במצבו הנפשי, אולם בנסיבות העניין, אין בכך כדי להצדיק הימנעות מהטלת עונש מאסר בפועל; חזקה על שב"ס, כי ידע לתת מענה הולם למצבו הרפואי של אליהו.

מכאן הערעור שלפנינו.

עיקרי טענות הצדדים בערעור

7. אליהו מלין על חומרת עונשו. לטענתו, מדיניות הענישה הנהוגה מראה כי מתחם העונש ההולם במקרים דומים עומד על 6 חודשי מאסר אשר אפשר שירוצו בדרך של עבודות שירות, ועד ל-18 חודשי מאסר בפועל. אליהו מוסיף וטוען, כי שגה בית המשפט המחוזי כשלא אימץ את המלצת שירות המבחן, שניתנה נוכח הליך טיפולי מוצלח שעבר אליהו במסגרת מרכז 'החלמה אחרת', כמתואר בתסקירי שירות המבחן. ההליך הטיפולי שעבר, כך לשיטת אליהו, אמור היה להוביל את בית המשפט המחוזי לחרוג לקולא מהמתחם שנקבע. לטענת אליהו, שגה עוד בית המשפט המחוזי, כשלא יחס משקל הולם לפגיעה הכלכלית הקשה במשפחתו; לחלופי הזמן מעת ביצוע העבירות ועד לגזר הדין; לנסיבות חייו הקשות; להירתמותו להליך הטיפולי; ולהעדר עבר פלילי לחובתו. נוכח האמור, עותר אליהו להעמדת עונשו על 9 חודשי מאסר שירוצו בדרך של עבודות שירות.

8. עובר לדיון בערעור, הוגש לעיונו תסקיר משלים מטעם שירות המבחן. צוין, כי בפגישה שערכה קצינת המבחן עם אליהו לאחר מתן גזר הדין, התרשמה הקצינה כי אליהו מבטא כיום תפיסה קורבנית ביחס לביצוע העבירות, ומשליך את האחריות על גורמים חיצוניים. עוד צוין, כי אליהו לקח אחריות פורמאלית על ביצוע העבירות, וכי ישנה רגרסיה בקבלת האחריות מצדו. מנחי הקבוצה הטיפולית שבה השתתף אליהו התרשמו, כי הוא הורתע אמנם מן ההליך הפלילי, אך ספק אם יש לו יכולת לזהות מצבי סיכון עתידיים. שירות המבחן סבור, כי אליהו נתרם מהכלים שהוא מקבל בטיפול הפרטני במסגרת מרכז 'החלמה אחרת' – שאינו מוכר ואינו מפקח על ידי משרד הרווחה, אך מתקשה להשתלב בהליכי הטיפול המוצעים במסגרת שירות המבחן. יתכן, כך לדברי שירות המבחן, כי הגעתו של אליהו לקבוצה הטיפולית היתה בעיקר תוצאה של מוטיבציה חיצונית. לצד זאת צוין, כי העו"ס המטפל במרכז 'החלמה אחרת' סבור ששליחתו של אליהו למאסר, עלולה לפגוע בהליך הטיפולי. כמו כן, הרופא המטפל של המרכז מסר לשירות המבחן, כי אליהו מראה תגובה חיובית לטיפולים הרגשיים והתרופתיים שהוא מקבל במסגרת המרכז. לסיום, שירות המבחן בחן שוב את

ההמלצה הטיפולית שנמסרה לבית המשפט המחוזי. נלקחה בחשבון הרגרסיה ביחס לקבלת האחריות, וכן אי-ההתאמה להליכי הטיפול המוצעים בשירות המבחן. נוכח כל המתואר, בא שירות המבחן לכלל מסקנה כי הוא מתקשה לחזור על ההמלצה השיקומית בעניינו של אליהו.

9. בדיון שהתקיים לפנינו, חזר בא-כוחו של אליהו על טענותיו לפיהן שגה בית המשפט המחוזי בקביעת מתחם העונש ההולם, וכמו כן שגה כשלא אימץ את המלצת שירות המבחן להשית על אליהו עונש שאינו כולל מאסר בפועל. ב"כ של אליהו סקר מספר פסקי דין לתמיכה בעמדתו. הוא הוסיף, כי התסקיר המשלים שהוגש עובר לדיון בערעור, הפתיע אותם. לדיון, אליהו לא ביטא כל רגרסיה בעמדות שהשמיע ביחס לביצוע העבירות. נציגת שירות המבחן הסבירה, כי בשלב הראשוני סבר שירות המבחן שיש לבחון אפשרות למיצוי האפיק השיקומי בעניינו של אליהו, וזאת על אף שלא זוהה פוטנציאל משמעותי לכך. ואולם, לאחר בחינת האפיק השיקומי, מצא שירות המבחן כי חלה רגרסיה בעמדותיו של אליהו; כי הוא מבטא עמדה קורבנית ביחס למעשיו; לבטח לא בלט פוטנציאל שיקומי משמעותי בעניינו, ולפיכך לא חזר שירות המבחן לפנינו על ההמלצה השיקומית שמסר לבית המשפט המחוזי. ב"כ המשיבה ציינה בדיון, כי מדובר במי שיש לו נגישות לגורמים העוסקים בסחר בנשק; כי חלקו של אליהו בביצוע העבירות היה משמעותי, לבטח לא שולי; וכי העונש שהושת עליו – הולם את חומרת המעשים. על רקע העמדה הקורבנית שביטא אליהו לאחר מתן גזר הדין בעניינו, סבורה ב"כ המשיבה, כי בוודאי שאין כל הצדקה להתערבות בגזר הדין של בית המשפט המחוזי.

דיון והכרעה

10. לאחר שעיינתי בגזר הדין של בית המשפט המחוזי, ונתתי דעתי על טענות ב"כ הצדדים, אלו שבכתב ואלו שבעל-פה, באתי לכלל מסקנה כי דין הערעור להידחות. כידוע, ערכאת הערעור אינה נוטה להתערב בקביעת העונש שנגזר בערכאה הדיונית, זולת במצבים חריגים שבהם נפלה טעות מהותית בגזר הדין, או שניכרת סטייה קיצונית ממדיניות הענישה הנהוגה במקרים דומים (ע"פ 6122/19 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 8 (13.02.2020)). המקרה שלפנינו אינו בא בקהל אותם מצבים חריגים.

11. על חומרתן של עבירות הנשק, אין צורך להכביר מילים. קול דמיהם של הנרצחים, הן בפיגועי טרור לאומניים, הן באירועי חיסול פליליים, זועקים אלינו מן האדמה. בתי המשפט מבקשים להתמודד עם הקלות המדאגה שבה כלי נשק מוצאים את דרכם לידיהם של גורמים עברייניים ועוינים, ולפיכך מדיניות הענישה בעבירות של סחר בנשק הולכת ומחמירה עם השנים (ע"פ 8045/17 בראנסי נ' מדינת ישראל, פסקה 11 (16.08.2018) (להלן: עניין בראנסי); ע"פ 315/20 אבו טאה נ' מדינת ישראל, פסקה 18 (07.06.2020) (להלן: עניין אבו טאה); ע"פ 971/19 מדינת ישראל נ' געביס, פסקה 8 (11.07.2019) (להלן: עניין געביס)). בהתאם לכך קבע בית המשפט העליון, כי "ברירת המחדל בעבירות נשק היא אפוא מאסר בפועל גם כאשר הנאשם נעדר עבר פלילי" (ע"פ 2564/19 אזברגה נ' מדינת ישראל, פסקה 10 (18.07.2019) ובמובאות שם).

12. אליהו תיווך באופן פעיל בשתי עסקאות נשק. הוא השקיע מזמנו וממרצו על מנת להוציא לפועל את העסקאות; הוא ניאות לשאת בתשלומי גישור; והוא התמקח למען הסוכן על גובה המחיר. הנה כי כן, חלקו בהוצאת העסקאות אל הפועל, היה מרכזי ומשמעותי. על רקע זה, העונש שהושת עליו – עולה בקנה אחד עם עקרון ההלימה, ומשרת גם את התכלית ההרתעתית המקבלת דגש מיוחד במקרים של עבירות נשק (עניין בראנסי, פסקה 11). יש לזכור, כי חומרת העונש מביאה בחשבון גם את ההשלכות האפשריות של המעשים שנעשו, אילו מדובר היה בעסקאות אמת. איני מקבל אפוא את טענותיו של אליהו, כי בית המשפט המחוזי החמיר עמו יתר על המידה, ביחס למדיניות

הענישה הנהוגה במקרים דומים (לעניין זה ראו בפסקי הדין שנסקרו בגזר הדין, וכן בעניין אבו טאה; ענייגעיביס; ועניין אזברגה). אשר לפוטנציאל השיקומי, לא היה בו כדי להצדיק הקלה נוספת מעבר להעמדת העונש בסמוך לתחתית המתחם. כך הם הדברים נכון למועד מתן גזר הדין, ומקל וחומר אמורים הדברים בשעה זו, שתסקיר שירות המבחן העדכני מונח לפנינו.

13. נוכח האמור, אציע לחבְּרִי לדחות את הערעור. יחד עם זאת, אביע תקווה כי מדובר אכן במעידה חד-פעמית; לאחר תשלום חובו לחברה, יחזור אליהו לעסוק ביישובו של עולם, ויניא עצמו מפעילות שולית שתוצאותיה הוות אסון.

ש ו פ ט

המשנה לנשיאה ח' מלצר:

אני מסכים.

המשנה לנשיאה

השופט ג' קרא:

אני מסכים.

ש ו פ ט

לפיכך הוחלט כאמור בפסק הדין של השופט נעם סולברג.

על המערער להתייצב לתחילת ריצוי עונשו בבימ"רקישון, ביום 26.7.2020, לא יאוחר מהשעה 10:00, או על פי החלטת שב"ס, כשברשותו תעודת זהות או דרכון. על המערער לתאם את הכניסה למאסר, כולל האפשרות למיין מוקדם, עם ענף אבחון ומיין של שב"ס בטלפונים: 08-9787377, 08-9787336. תשומת לב שב"ס בשלב המיין, למצבו הרפואי של המערער.

ניתן היום, כ"א בתמוז התש"פ (13.7.2020).

ש ו פ ט

ש ו פ ט

המשנה לנשיאה
